

Evaluační zpráva

program Stop násilí

2022

Diakonie ČCE – SKP v Praze

2022

zpracoval PhDr. Václav Chytrý

www.nasilivevtazich.cz

Obsah

Úvod	3
Metody evaluace	3
Průběh evaluace a výstupy	4
Dotazník frekvence agresivních projevů	5
Hodnocení spokojenosti a změny u klientů	8
Dotazník agresivity Busse a Perryho (BPAQ)	11
Kvalitativní hodnocení	12
Diskuse	12
Závěr	13
Přílohy	14

Úvod

Cílem evaluace programu Stop násilí je zjištění a zhodnocení jeho úspěšnosti. Jedná se o sumativní evaluaci. Program je zaměřen na klienty, kteří se potýkají s agresí, takže vhodným kritériem pro zhodnocení jeho úspěšnosti je změna v chování účastníků na základě absolvování terapie.

Metody evaluace

V roce 2022 jsme v rámci hodnocení programu pracovali se dvěma hodnotícími kvantitativními nástroji:

- a) **Dotazník frekvence agresivních projevů**, který se skládá z celkem 15 otázek zjišťujících četnost různých projevů násilného chování (např. nadávky, facky, fyzické omezování pohybu, ponižování apod.).
- b) **Dotazník agresivity Busse a Perryho (BPAQ)** slouží ke screeningu agresivních tendencí. Skládá se z celkem 29 otázek a měří čtyři dimenze agresivity: fyzickou a verbální agresivitu, hostilitu a hněv. Fyzická a verbální agrese zahrnuje zraňování nebo poškozování druhých, hněv zahrnuje fyziologické nabuzení (přípravu na projev agrese) a reprezentuje emocionální a afektivní komponentu chování. Hostilita se skládá z pocitů nepřátelství a nespravedlnosti a reprezentuje kognitivní komponentu chování.

Účastníci programu dotazník vyplňovali na začátku spolupráce a následně při ukončování programu. Rozdíly v odpovědích a v četnosti agresivních projevů nám tak dávají zprávu o změně v jejich chování, a tedy i o posunu v oblasti agresivního jednání a smýšlení. Oba dotazníky účastníci vyplňovali online. Závěrečný dotazník byl dále doplněn otázkami zjišťující subjektivně vnímaný posun.

Spolupráce s klienty je v rámci programu vyhodnocována vždy i kvalitativně – pomocí závěrečných hodnotících pohovorů s terapeutem, kdy klient reflektuje přínos programu a svůj vlastní posun s ohledem na násilné chování i osobností změny.

Od roku 2022 jsme do evaluačního procesu přidali ještě třetí dotazník, který klienti vyplňují 6 měsíců po skončení programu. Jeho cílem je zjištění dlouhodobějšího vlivu terapie na projevy agrese. Vzhledem k současné implementaci této metody a prozatímnímu nízkému množství dat od klientů, bude tato metoda vyhodnocována až během evaluačního procesu v roce 2023.

Program Stop násilí

Terapeutické centrum Zvonařka
Šafaříkova 1, 120 00 Praha 2,
tel.: 777 734 172; 777 734 173;
e-mail: vztahy@diakonie-praha.cz
www.nasilivevtazich.cz

Průběh evaluace a výstupy

V roce 2022 bylo v terapii 99 klientů. Evaluačním procesem prošlo celkem 62 osob. V témže roce ho úspěšně dokončilo celkem 14 osob, s dalšími spolupráce probíhá i nadále. To znamená, že budou program ukončovat až v roce 2023. Několik klientů program zahájilo, ale průběhu byla spolupráce přerušena či ukončena. Přehled všech klientů zahrnutých do evaluačního procesu uvádíme v *tabulce 1*.

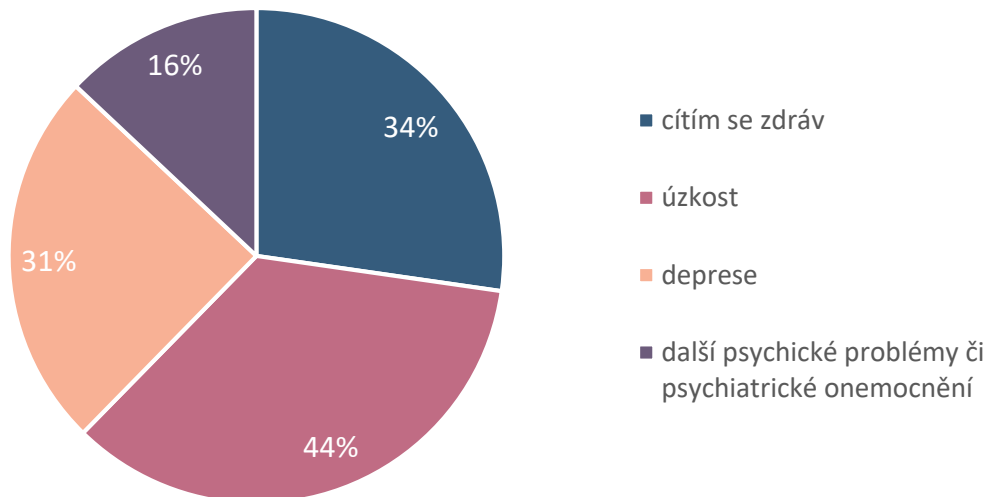
Někteří klienti odmítli dotazníky vyplnit, což je jejich právem, neboť vyplnění dotazníků je dobrovolné, proto počet osob, kteří jsou zahrnuti do evaluace je nižší než celkový počet osob, kteří do terapie v roce vstoupili.

	Klienti, kteří vstoupili do programu	Klienti, se kterými stále probíhá spolupráce (dokončení programu v roce 2023)	Klienti, kteří program nedokončili (přerušili či ukončili spolupráci)	Klienti, kteří úspěšně absolvovali celý program
celkem	62	41	7	14
z toho muži	48	31	6	11
z toho ženy	14	10	1	3

Tabulka 1: Počty osob zahrnutých do evaluačního procesu v roce 2022

Zajímavým zjištěním v rámci vstupního dotazníku je fakt, že poměrně velká část klientů v životě potýká s různými psychickými obtížemi. Celkem 44% z nich zažívá úzkost, 31% referuje o prožívané depresi a pouze 34% se cítí psychicky zdravo. V tomto ohledu zaznamenáváme nárůst psychických obtíží oproti roku 2021, kdy se zdravo cítilo 50% klientů.

Zhodnocení psychických problémů

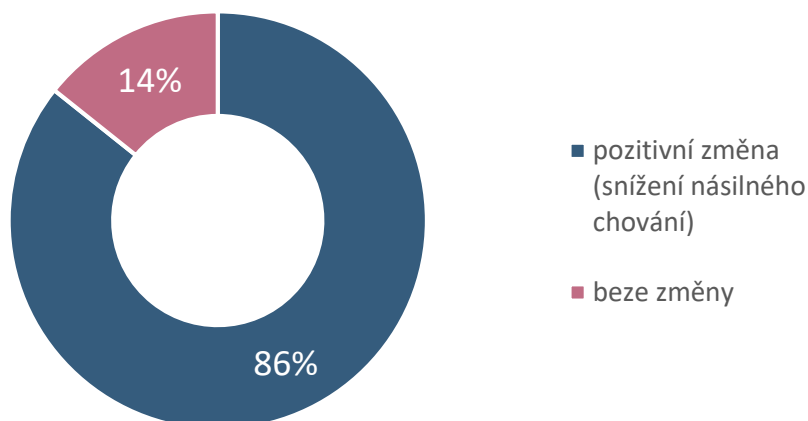

Graf 2: Procentuální četnost odpovědí klientů při vstupu do programu

Dotazník frekvence agresivních projevů

U vyhodnocení četnosti násilného chování je stěžejní rozdíl mezi měřením na začátku a na konci programu. Z rozdílů tedy usuzujeme na změnu agresivity klientů. V následujících grafech uvádíme procentuální četnosti vybraných odpovědí u 14 klientů, z nichž bylo 11 mužů a 3 ženy, průměrný věk klientů byl 38,5 let.

Změna frekvence agresivních projevů

Graf 3: Procentuální četnost klientů; srovnání frekvence agresivních projevů před započítáním programu a po jeho skončení

Program Stop násilí

Terapeutické centrum Zvonařka

Šafaříkova 1, 120 00 Praha 2,

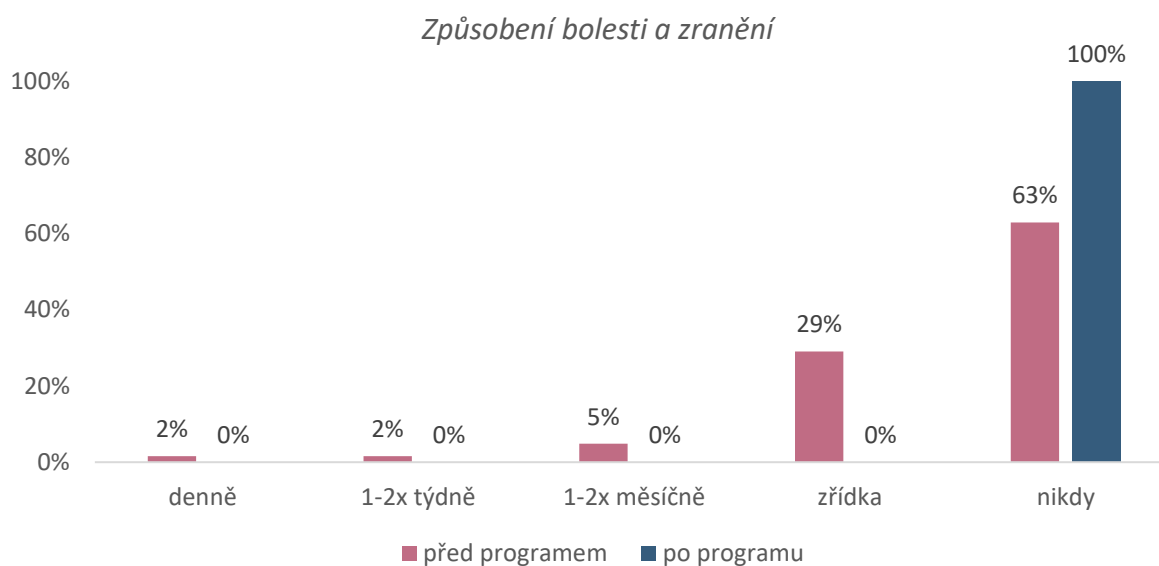
tel.: 777 734 172; 777 734 173;

e-mail: vztahy@diakonie-praha.cz

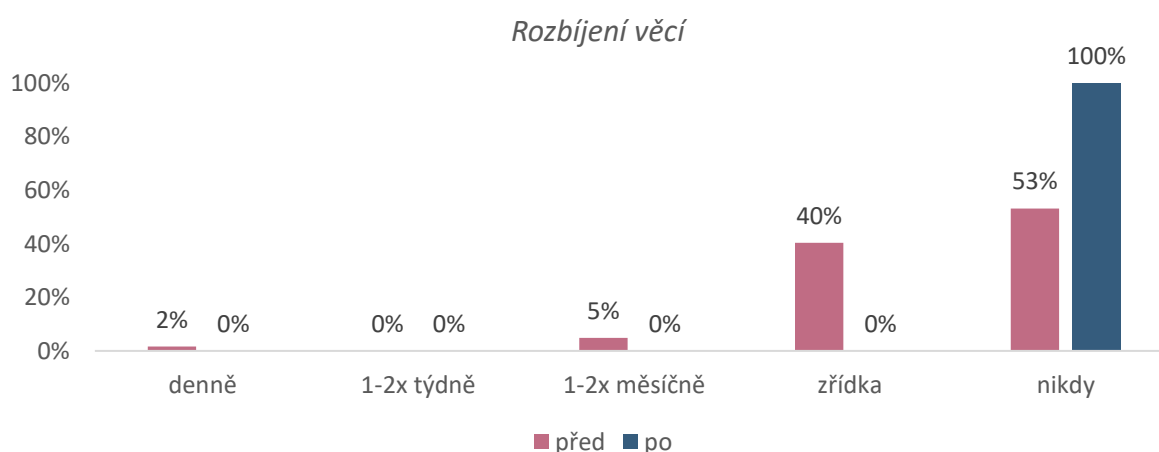
www.nasilivevztazich.cz

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že u naprosté většiny klientů (86 %) po absolvování programu nastala pozitivní změna - snížil se výskyt jejich agresivních projevů, na 14 % klientů program vliv neměl.

Následující grafy ukazují srovnání odpovědí klientů při vstupu do programu a při jeho ukončení. Klienti byli tázáni na četnost výskytu daného jednání (v půlroce před započítáním programu a v době docházení do programu).

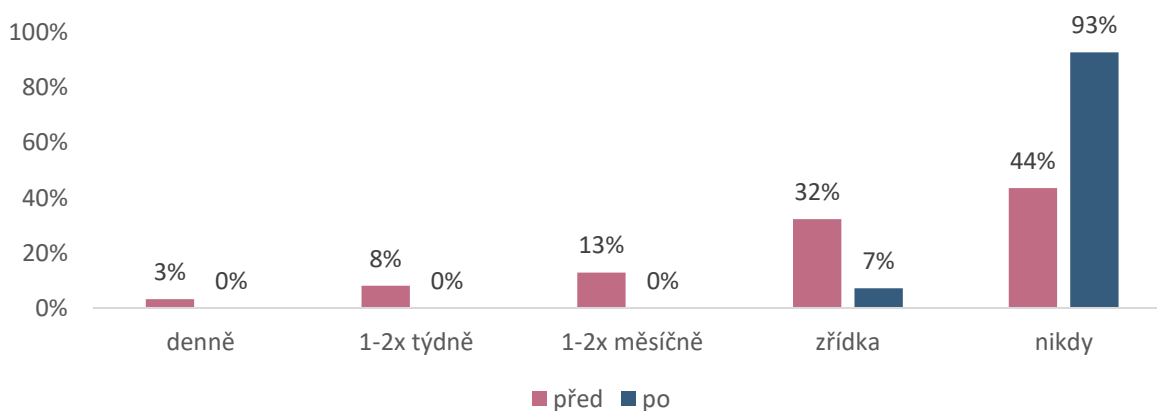

Graf 4: Procentuální četnost odpovědí; srovnání frekvence chování před započítáním programu a po jeho skončení

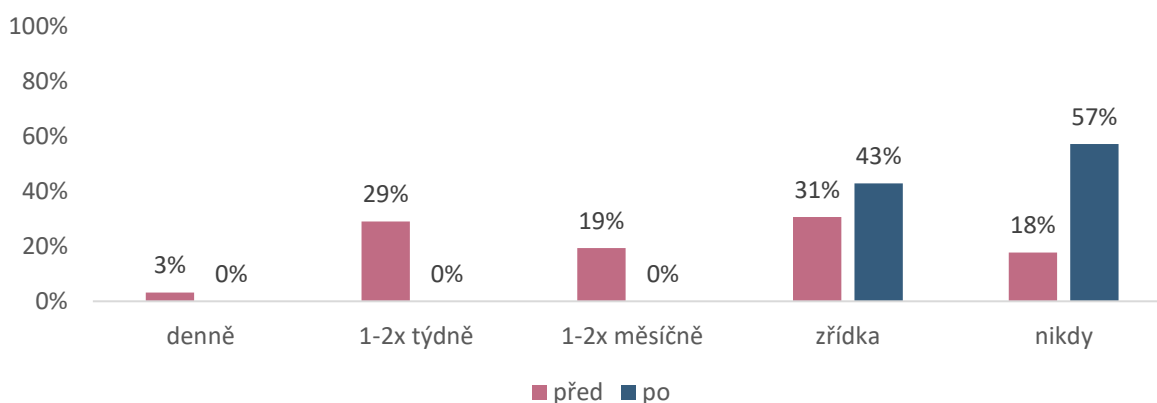
Graf 5: Procentuální četnost odpovědí; srovnání frekvence chování před započítáním programu a po jeho skončení

Ponižování, posmívání, urážky

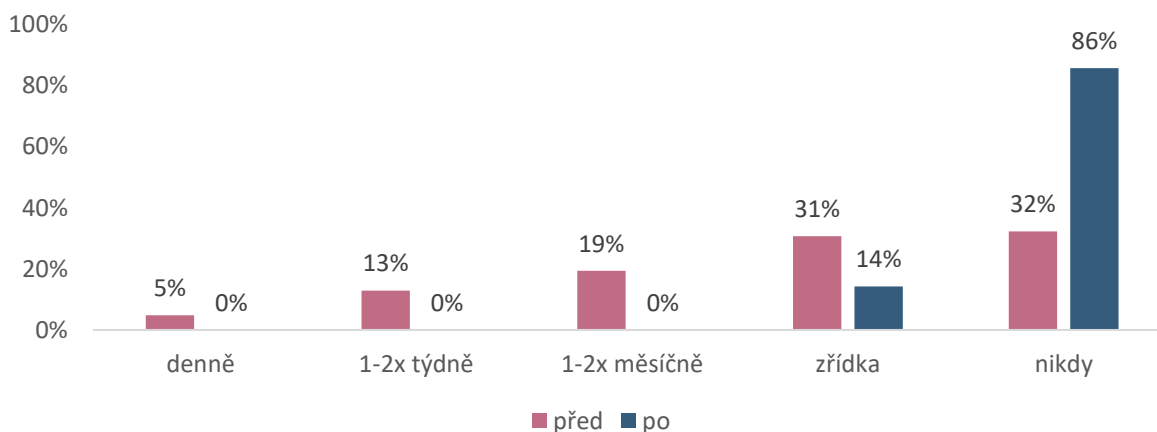
Graf 6: Procentuální četnost odpovědí; srovnání frekvence chování před započítím programu a po jeho skončení

Nadávky

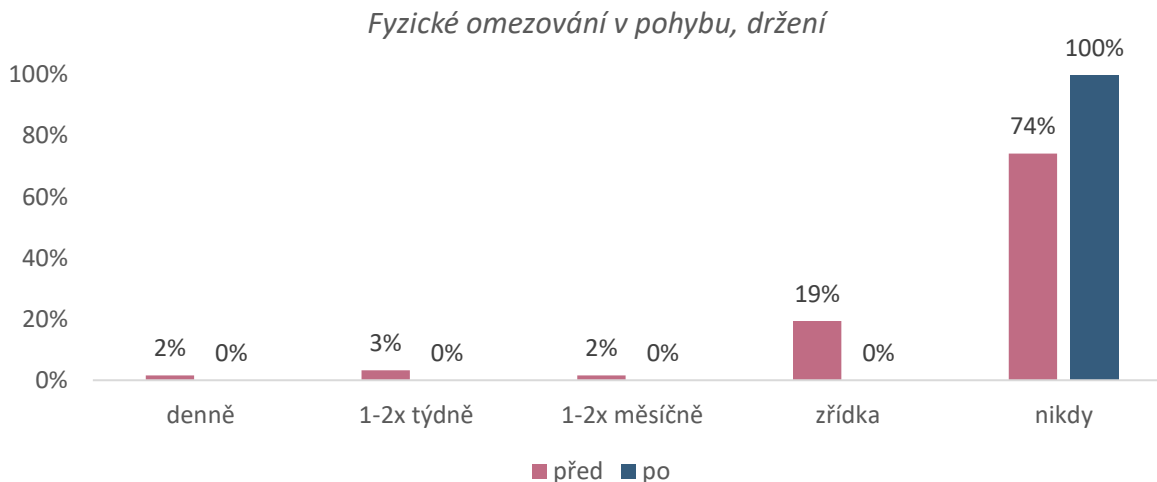

Graf 7: Procentuální četnost odpovědí; srovnání frekvence chování před započítím programu a po jeho skončení

Odmítání komunikace (tichá domácnost)

Graf 8: Procentuální četnost odpovědí; srovnání frekvence chování před započítím programu a po jeho skončení

Graf 9: Procentuální četnost odpovědí; srovnání frekvence chování před započítím programu a po jeho skončení

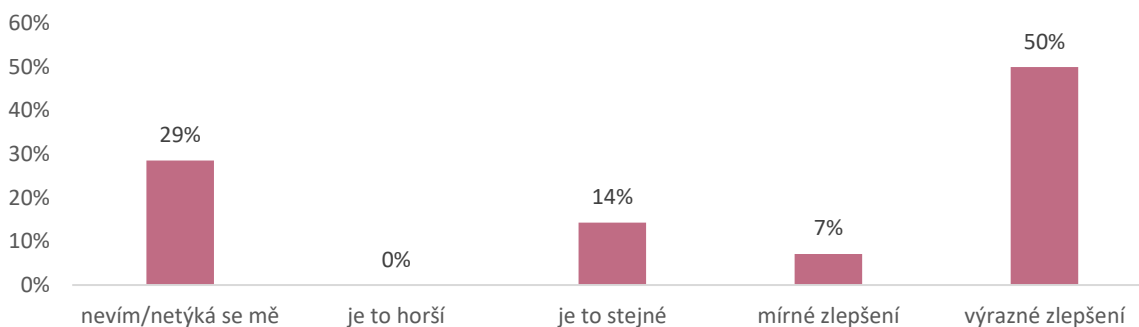
Z odpovědí/grafů uvedených výše (a stejně tak u ostatních položek dotazníku) lze vyčíst, že u účastníků došlo během programu ke značnému posunu. Četnost agresivních projevů se výrazně snížila. K nejvýraznějšímu snížení násilného chování došlo u fyzické agrese (facky, způsobení bolesti a zranění, rozbíjení věcí, fyzické omezování v pohybu, držení), která u klientů po absolvování programu zcela vymizela. Výrazně se snížila též pasivní agrese (odmítání komunikace, kontrola partnera i skrytá kontrola). U verbální agrese (nadávky, zastrašování, posmívání, urážky) došlo též ke snížení, nicméně u určitého procenta klientů toto chování ještě občas přetrvává. Je pro nás tedy výzvou a úkolem do další terapeutické práce, abychom pomohli klientům zvládat i tyto specifické formy násilí. Přehled všech odpovědí klientů uvádíme v *příloze*.

Hodnocení spokojenosti a změny u klientů

Součástí závěrečného hodnocení bylo též sebehodnocení posunu samotných klientů kteří odpovídali na otázky, zda u nich došlo ke změně ve vybraných oblastech na základě absolvování programu. O největším posunu klienti referovali v oblastech zlepšení partnerského vztahu / vztahu s dětmi a zvládnutí vzteku (viz *grafy 9-11*). Přehled všech výsledků uvádíme v *tabulce 2*.

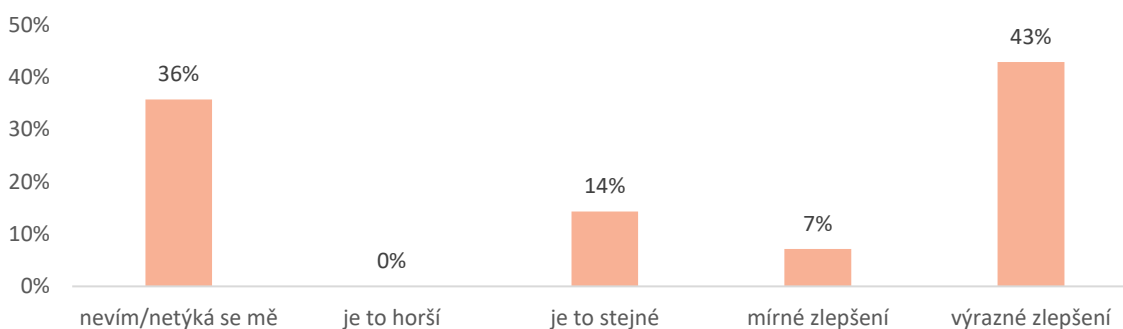

Partnerský vztah

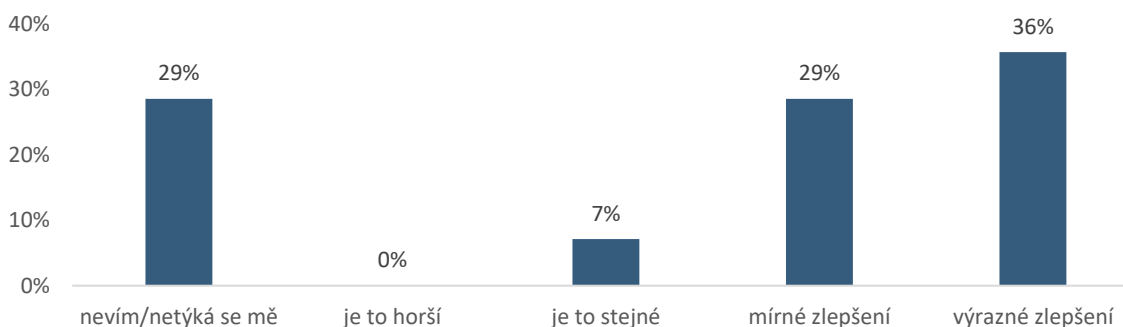
Graf 9: Procentuální četnost odpovědí; hodnocení posunu na základě absolvování programu

Vztah s dítětem/děťmi

Graf 10: Procentuální četnost odpovědí; hodnocení posunu na základě absolvování programu

Zvládání vzteku

Graf 11: Procentuální četnost odpovědí; hodnocení posunu na základě absolvování programu

Program Stop násilí

Terapeutické centrum Zvonařka
 Šafaříkova 1, 120 00 Praha 2,
 tel.: 777 734 172; 777 734 173;
 e-mail: vztahy@diakonie-praha.cz
www.nasilivevtzazich.cz

Došlo u vás díky terapii ke změně?	nevím/netýká se mě	je to horší	je to stejné	mírné zlepšení	výrazné zlepšení
Zvládání vzteku	29%	0%	7%	29%	36%
Zlepšení partnerského vztahu	29%	0%	14%	7%	50%
Zlepšení blízkých vztahů	29%	0%	7%	36%	29%
Zlepšení vztahů s dítětem/děťmi	36%	0%	14%	7%	43%
Spokojenost v zaměstnání	29%	0%	43%	7%	21%
Spokojenost s finanční situací	36%	0%	36%	14%	14%
Spokojenost v oblasti bydlení	36%	0%	43%	0%	21%
Řešení závislosti	79%	0%	21%	0%	0%

	nevím	ne	částečně	ano
Cítíte se odpovědný za své násilné chování?	14%	14%	36%	36%
Podařilo se vám narovnat vztahy s člověkem, který se cítí vašim chováním poškozený/ublížený?	21%	14%	7%	57%

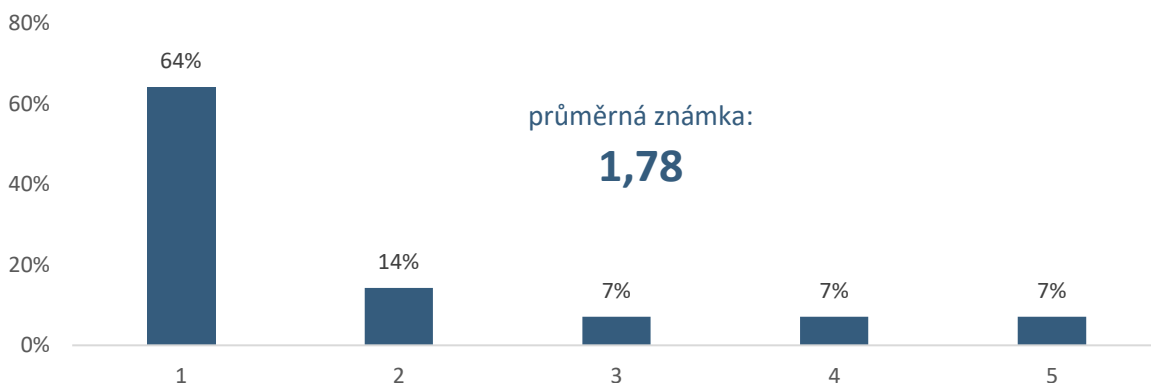
Tabulka 2: Procentuální četnost odpovědí; hodnocení posunu na základě absolvování programu

Klienti měli dále ohodnotit spokojenost s terapeutickým procesem na škále 1-5, přičemž „1“ znamenala vysokou spokojenost a „5“ vysokou nespokojenost. Průměrné hodnocení vyšlo 1,78 (viz graf 11)

Program Stop násilí

Terapeutické centrum Zvonařka
Šafaříkova 1, 120 00 Praha 2,
tel.: 777 734 172; 777 734 173;
e-mail: vztahy@diakonie-praha.cz
www.nasilivevtzich.cz

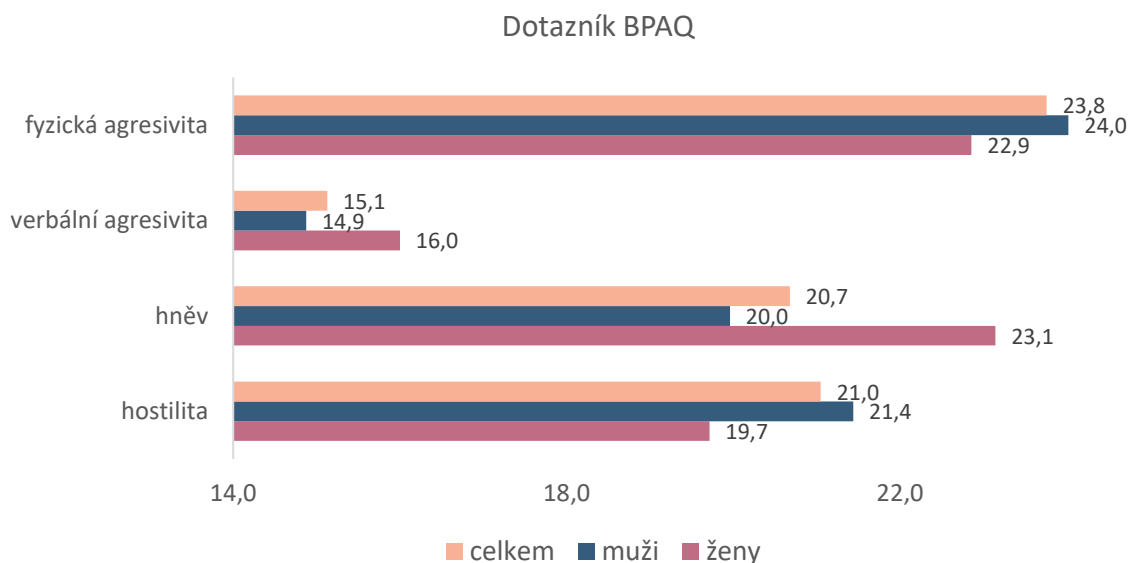
"Známkování programu"

Graf 11: Hodnocení spokojenosti klientů s terapeutickým procesem

Dotazník agresivity Busse a Perryho (BPAQ)

Dotazník BPAQ slouží ke zjištění úrovně agresivních tendencí, dává nám tedy informaci, s jakými oblastmi se klient potýká. Administrace tohoto dotazníků proběhla u všech 62 klientů (48 mužů a 14 žen). Dotazník BPAQ zatím nemá v ČR vytvořené standardizované statistické normy. Úroveň výsledných agresivních tendencí klientů (*graf 12*) je pro nás tedy pouze orientační. Jedním z cílů využívání tohoto dotazníku je právě vytvoření statistických norem, abychom posléze mohli u našich klientů identifikovat hlavní oblast jejich problémů a využít toto zjištění i v rámci terapie. Zajímavým zjištěním je pro nás srovnání odlišných agresivních tendencí u mužů a žen. Zatímco u mužů převládá fyzická agresivita, u žen je naopak vyšší agresivita verbální. U žen byl odhalen i významně vyšší skóre v oblasti hněvu, u mužů zase v oblasti hostility. Tyto výsledky odpovídají i našim zkušenostem z terapie, kdy jsou ženy častěji agresivní verbálně a při páchaní násilí je u nich přítomno více emocí (hněvu). Muži naopak (i díky fyzické převaze) častěji sahají k násilí fyzickému, mnohdy bez silného emočního projevu.

Graf 12: Průměrné hodnoty klientů v dotazníku BPAQ; hodnoty jsou uvedeny v hrubých skórech

Kvalitativní hodnocení

Kvalitativní hodnocení je založeno na závěrečném hodnotícím rozhovoru s klientem a též na průběžném pozorování a hodnocení klienta terapeutem. Závěrečné hodnocení proběhlo v roce 2022 u celkem 14 klientů, s dalšími spolupráce zatím probíhá. Níže uvádíme nejčastěji zmiňované oblasti, ve kterých jsme u klientů zaznamenávali posun:

- připuštění si či přijetí odpovědnosti za své činy
- zvýšení schopnosti sebenáhledu a schopnosti vidět své jednání i z pohledu svého okolí
- nalezení spouštěčů problematického chování
- objevení příčin agrese
- osvojení si zdravého způsobu vyjadřování vzteku
- porozumění sobě a svému okolí, zvýšení empatie vůči svým blízkým
- nalezení strategií, jak pracovat s problematickými (krizovými) situacemi
- zvýšení životní spokojenosti
- nalezení motivace k uskutečnění změn ve svém životě

Diskuse

Za hlavní nedostatek evaluačního procesu považujeme poměrně nízký počet klientů, kteří program v roce 2022 dokončili. Z celkového počtu 62 klientů, kteří se dotazníkového šetření účastnili, ho v letošním roce úspěšně dokončilo pouze 14 z nich, se 78 klienty práce stále probíhá, 7 klientů program nedokončilo. Důvodem neukončení programu je často nízká motivace klientů, kdy je k účasti přiměje

Program Stop násilí

Terapeutické centrum Zvonařka
Šafaříkova 1, 120 00 Praha 2,
tel.: 777 734 172; 777 734 173;
e-mail: vztahy@diakonie-praha.cz
www.nasilivevztazich.cz

buď nařízení soudu, nebo doporučení některé z blízkých osob. Někteří z klientů referují o tom, že sami na sobě pracovat nechtějí, na svém chování neshledávají problém a vstupují do programu pouze z povinnosti. S některými klienty byla též spolupráce ukončena ze strany terapeuta, kdy opakovaně na domluvené konzultace nechodili. Naším cílem v roce 2023 je zvýšit počet klientů, kteří program úspěšně dokončí.

Porovnání frekvence agresivních projevů před započítáním programu a po jeho skončení ovlivňuje právě rozdílný počet vstupních a výstupních dotazníků. Z tohoto pohledu mohou být výsledky zkresleny. U klientů, kteří program dokončili, je předpoklad jejich vyšší motivace nejen k docházení do programu, ale i motivace ke změně u nich samotných. Výsledky tedy nutně nemusí odrážet schopnost pouze terapeutů (resp. kvalitu terapeutického programu), ale odráží i schopnosti a motivaci klientů. Je pro nás tedy výzvou do další práce, abychom dokázali lépe pracovat i s nemotivovanými klienty a pomohli jejich vnější motivaci přetvářet na vnitřní.

U subjektivního hodnocení spokojenosti klientů s programem lze předpokládat i snahu klientů se terapeutovi „zavděčit“ či vypadat v jeho očích lépe. Lze zde tedy uvažovat i o záměrném kladnějším hodnocení programu ze strany klientů a tím zkreslení reálného stavu věci. Když měli účastníci ohodnotit proces terapie „známkou ve škole“, průměrná hodnota dosáhla 1,78, což považujeme za úspěch, nicméně bychom se výhledově rádi posunuli k hranici 1,5.

Závěr

Z dotazníků vyplývá, že klienti referují o změně ve svém chování. Frekvence agresivních projevů se v naprosté většině snížila a sami klienti pozorují změny ve vztahu s partnerem, dětmi nebo při zvládnání vzteku. Považujeme za úspěch, že u 86% klientů nastala po absolvování programu pozitivní změna. Tyto výsledky jsou i pro nás povzbuzením a motivací do další práce. Na druhé straně jsme si vědomi mnohých nedostatků a prostoru pro zlepšení. Během roku 2023 bychom se rádi zaměřili na následující témata:

- zvýšení počtu klientů, kteří úspěšně dokončí program
- zjištění stálosti změny (chování klientů i po skončení terapie)
- zlepšení práce s nemotivovanými klienty

Přílohy

Jak často jste se v posledním půlroce dopouštěl/a následujícího jednání?	před programem					po programem				
	denně	1-2x týdně	1-2x měsíčně	zřídka	nikdy	denně	1-2x týdně	1-2x měsíčně	zřídka	nikdy
facky	2%	0%	5%	50%	44%	0%	0%	0%	0%	100%
způsobení bolesti a zranění	2%	2%	5%	29%	63%	0%	0%	0%	0%	100%
rozbíjení věcí	2%	0%	5%	40%	53%	0%	0%	0%	0%	100%
zastrašování	3%	5%	10%	32%	50%	0%	0%	0%	7%	93%
ponižování, posmívání, urážky	3%	8%	13%	32%	44%	0%	0%	0%	7%	93%
nadávky	3%	29%	19%	31%	18%	0%	0%	0%	43%	57%
odmítání komunikace (tichá domácnost)	5%	13%	19%	31%	32%	0%	0%	0%	14%	86%
fyzické omezování v pohybu, držení	2%	3%	2%	19%	74%	0%	0%	0%	0%	100%
vyhrožování (osobně, telefonicky, sms apod.)	3%	5%	2%	15%	76%	0%	0%	0%	14%	86%
stalking	2%	0%	2%	6%	90%	0%	0%	0%	0%	100%
skrytá kontrola (pomocí mobilních aplikací, prolomení hesla do PC, e-mailu...)	3%	0%	2%	13%	82%	0%	0%	0%	0%	100%
kontrola a určování, kam partner/ka smí chodit, s kým se potkávat	5%	3%	6%	13%	73%	0%	7%	0%	0%	93%
odpírání přístupu k financím, nepřiměřená kontrola financí	3%	0%	2%	10%	85%	0%	0%	0%	0%	100%
vynucování sexu	2%	0%	0%	11%	87%	0%	0%	0%	0%	100%
vynucování sexuálních praktik, které partner/ka odmítá	2%	0%	0%	2%	97%	0%	0%	0%	0%	100%

Tabulka 1: Procentuální četnost odpovědí v Dotazníku frekvence agresivních projevů

Program Stop násilí

Terapeutické centrum Zvonařka
Šafaříkova 1, 120 00 Praha 2,
tel.: 777 734 172; 777 734 173;
e-mail: vztahy@diakonie-praha.cz
www.nasilivevztazich.cz

Program Stop násilí je finančně podporován z dotačního programu Rodina Ministerstva práce a sociálních věcí. Dále program finančně podporují: Ministerstvo vnitra ČR v rámci dotačního programu Prevence sociálně patologických jevů se zaměřením na prevenci a eliminaci domácího násilí prostřednictvím práce s násilnými osobami a osobami nevládajícími agresí ve vztazích; Ministerstvo spravedlnosti ČR z dotačního titulu Rozvoj probačních a resocializačních programů pro dospělé pachatele; Magistrát hlavního města Prahy v oblasti prevence kriminality a městské části Praha 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8 a 10.

www.nasilivevztazich.cz

www.behprotinasili.cz

Najdete nás na sociálních sítích:

@programstopnasili

@stop_nasili